

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

פורים תשע"ד שנה ג' גליון 131

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: דברים חוצבי להבות אש במעלת וסגולת יום הפורים
(שנמסרו בבית כנסת בורוכוב בעיה"ק ירושלים במסגרת השיעור השבועי)

גשם בפורים:

החזאים מדברים על תחזית גשומה בימי הפורים, אנשים לא יודעים האם צריך לשמוח או לבכות, מצד אחד הילדים רוצים לשמוח עם התחפושות וא"א כ"כ לשמוח כשגשם יורד על התחפושת היפה, מאידך מדינת ישראל זקוקה לכל טיפה של גשם. צריך לדעת מה כתבו במקורות שלנו לענין ירידת גשמים ביום הפורים, הגאון רבי חיים פאלאג'י בספר מועד לכל חי (סימן ל"א סעיף ל"ו) כותב וז"ל: דורשי רשומות רמזו לגשמים ביום פורים בפסוק (תהילים ס"ה, י') "פל"ג אלהים מלא מים", שכשיהיו גשמים ביום פל"ג פורים ול"ג בעומר, ואני אומר דצריך לסיים הפסוק: "תכין דגנם", על דרך (תהילים ד', ח') "דגנם ותירושם רבו" והיינו דבפורים אם יהיו גשמים רע הוא לעניינים ולאומללים, וראוי להתפלל שלא יהיו גשמים בפורים וכו', וגם לנותנים צדקה הוא סימן טוב שלא ירדו גשמים, כדי שלא יהיו בגדר עבד שבא למזוג כוס לרבו כענין השיבה בסוכה (סוכה כח:). וכו'. עכ"ל.

ואילו בגליון ספר שבלי הלקט (סימן קצ"ט) כתב וז"ל: "פלג אלהים מלא מים" נוטריקון של פל"ג הפ"ה הוא פורים הל"ג הוא ל"ג בעומר כשיבוא גשם בשניהם הוא סימן שובע. עכ"ל.

ואם נרצה לשלב את דברי רבי חיים פאלאג'י עם בעל השיבולי הלקט, כנראה שצריך לומר, שצריך שירד גשם בפורים אבל רק בלילה בזמן שהעניינים לא יוצאים לאסוף כסף, ויתפלל שלא ירדו גשמים ביום הפורים עצמו.

נאמר בתורה במלחמת עמלק (פרשת בשלח י"ז, ט') "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק". ופירש רש"י, בחר לנו אנשים שיודעין לבטל כשפים, לפי שבני עמלק מכשפין היו. עכ"ל. וכתב רבינו אפרים על התורה (פרשת בשלח דף רלא) וז"ל: בחר לנו אנשים שנולדו באדר שני שאין הכשפים שולטים בהם, שאין הכשפים שולטים אלא על אותם שנולדו בשנים עשר חודשי השנה. והחיד"א מביא את הדברים בספרו דבש לפי (מערכת כ' אות ט"ז). וכן כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י בספר מועד לכל חי (סימן לא אות ו) והוסיף בזה"ל: אם כן הנולד בחודש הזה, מן הראוי דיתאמץ בעבודת ה' ובתורתו וירבה בצדקה כפי יכולתו, דאית ליה מעליותא מהחודש הזה, מה שלא יש לשאר בני אדם, ואידך יעבור חס וחלילה על פי ה' בימים האלה, ובזמן הזה דהקב"ה עבד ליה ניסא דנולד בזה הזמן דאעיקרא הקב"ה גוזר על הטיפה שיהיה בר קיימא והכל מאתו יתברך. עכ"ל.

לא מזמן פנתה אלי אישה, שבנה מעל לגיל ארבעים עדיין רווק, ושרב אחד אמר לה שיש עליו כישוף, מה עליה לעשות? שאלתי לתאריך לידתו והיא השיבה, י"ז אדר ב' תשל"ג, אמרתי לה כנראה שהרב הזה כלל אינו רב, כי רבינו אפרים כותב במפורש שלא כדבריו שהנולד באדר ב', אין מיני כישוף שולטים עליו...

על מעלת חודש אדר, כתב בספר מגלה עמוקות (אופן מ"ד ואופן ס"ה) שהמלאך הממונה על חודש אדר שמו "אברכיאל" ויש תחתיו כ"ה מלאכים שכולם שמותיהם

לטובה, ולכן בחודש אדר בירך משה את ישראל וכמו שנאמר (דברים ל"ג, א') "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו", ומשה נפטר בז' באדר ולפי שהממונים האלו הם טובים על ישראל ושם מלאך "אברכיאל", הוא מלשון ברכה לכן "וזאת הברכה אשר ברך משה" ברכם בחודש אדר לפני מותו, שאז המלאך שהוא ממונה על אותו חודש מורה על הברכה. ע"ש. וזה נותן סיוע למה שהזכרנו בשיעורים הקדומים בשם המאור ושמש ובעל תורת חיים מקוסוב, במעלת וסגולת חודש אדר שכל אשר מוציא מפיו לטובת כלל ישראל, מיד נעשה כך. וביארנו שזאת משום שחודש אדר הוא כנגד שבט נפתלי המסמל על קבלת התפילות. אולם עתה יש לנו טעם חדש, כי המלאך הממונה על חודש זה הוא מלאך הממונה על הברכות, ולכן המברך את כלל ישראל בחודש אדר, ברכותיו מתקיימות.

בספר הקדוש אוהב ישראל כתב וזה לשונו הקדוש: עוד יש לומר "משכנס אדר מרבין בשמחה", כי בשמחה הוא עולה מספר שנה, ר"ל שהשמחה המתעוררת אז באדם ממשכת שמחה וחדוה לכל השנה וכיה"ר אמן.

נמצא כי החודש הזה משפיע לא רק ברכה לכל השנה אלא גם שמחה, אכן מה גדלה מעלת זה החודש ועלינו לעמול להסיר את זוהמת העצבות הנובעת מהחומרות ומתאוות הגוף והמידות הרעות, למלא את הלב בשמחה פנימית, להסיח את הדעת מכל מיני צער ויגון, "שמחו בה' וגילו צדיקים", ולדעת להוקיר את השמחה כמו שכתב בספה"ק חידושי הרי"מ על התורה על הפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", "פירוש שהשמחה תהיה יקרה בעיני אדם ולא הניחוח להתפשט במקומות שאינם הגונים".

חודש אדר – חודש של תשובה:

המשנה בתחילת מסכת שקלים (ב.) אומרת: באחד באדר משמיעין על השקלים. וביאר הגאון רבי יוסף חיים זי"ע בספר אדרת אליהו (פרשת משפטים) שהטעם לזה הוא לפי שאמרו במסכת ראש השנה (יא.): בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, וכיון שחודש ניסן מסוגל לגאולה, צריך שישאל יעשו תשובה קודם, כדי שיהיו ראויים לגאולה. וא"כ כמו שקודם חודש תשרי יש את חודש אלול שצריך להרבות בו בתשובה ובתחנונים ולהתעורר בתשובה, כי זמן בית דין שלוש יום (בבא מציעא קיח.), כמו כן צריכים להתעורר בתשובה ולהרבות בסליחות ובתחנונים באדר שהוא

חודש ימים לפני הזמן המסוגל לגאולה, והוא מה שאמר רז"ל: באחד באדר משמיעין על השקלים, שבאחד לחודש אדר, כל אדם צריך אז לשקול את עצמו וערכו, וחישוב עם קונו מאשר חטא על הנפש, כמה מצוות יש בידו וכמה עוונות חמורות עשה וקלקל בנפשו בעוונות הרבים, כדי שאז יכיר את מיעוט ערכו וישוב אל ה' וירחמנו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח.

ובפרט בחודש אדר שמובא בספרים הקדושים כי אדר ראשי תיבות: רעוא דרעיון אשתכח, כלומר זמן רצון גבוה מאוד. כמו כן מזלו דגים שהם ראשי תיבות: י"ג מכילין דרחמי, שבחודש אדר מתעוררים י"ג מידות של רחמים וידו פשוטה לקבל שבים.

וכן כתב מרן החיד"א בספר אהבת דוד (דרוש יד לשבת זכור ד"ה וטעם שעושים דף קכה ע"ג) וז"ל: ופקח עיניך וראה, כי ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים אלול, לרמוז להתעורר ליראה את ה'. כי כשם דבתשרי הם ימי דין וצריך להקדים בחודש אלול לשוב בתשובה והיו נכונים שיצא דינם לאורה, כן עתה שאמרו ברעיא מהימנא (עילי' זוה"ק חלק ב דף מ ע"א) כי מחיית זכר עמלק יהיה בערב פסח, א"כ צריך בפורים להתעורר בתשובה, אולי נזכה שבערב פסח ימחה זכר עמלק ויבוא המשיח. עכ"ל הטהור.

דבר נוסף שמביא רבינו יוסף חיים בספרו אדרת אליהו באותה פרשה, בשם החיד"א בספרו אהבת דוד (דרוש י"ד לשבת זכור), כי בחודש אדר נמחה שמו של המן שהוא זרע עמלק הרשע, ובכל שנה ושנה יהיה בחודש זה מחיית עמלק וביטול צד מה מן הקליפה. ע"כ. ועל כך מוסיף ואומר רבינו יוסף חיים, שהרי עמלק פגם באותיות ו"ה של שם הוי"ה וכמו שנאמר: "כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק", ולכן כל מחיית עמלק אפילו במשהו מעט מן המעט, גורם בזה עילוי לאותיות ו"ה משם הוי"ה. וככל שנמחה עמלק אפילו במשהו מיד תופס מקומו שם הוי"ה ב"ה ונתקן חסרונו, ולכן כיון שבחודש הזה יהיה עילוי לאותיות ו"ה לכן אמרו בתענית (כט.) שמשכנס אדר מרבין בשמחה, כי אותיות ו"ה מורים על השמחה, וכמו שמובא במדרש איכה רבתי (פרשה א סימן לא): אמרו שכשרף בן בטיח את אוצרות ירושלים באו ואמרו לרבן יוחנן בן זכאי, כיון ששמע שכך עשה הצטער ואמר "ווי". הלכו מלשינים ואמרו לבן בטיח, חביבך

רבי יוחנן אמר "ווי". שלח והביאו אצלו אמר לו מה אמרת?
אמר לו "וה", אמרתי שהוא לשון שמחה, בין "ווי" ל"וה"
ניצול רבן יוחנן בן זכאי. נמצא שתיבת "וה" הוא לשון
שמחה.

ויש להוסיף על דברי רבינו יוסף חיים הגמרא בברכות (לא).
אומרת, שאסור לאדם למלאות פיו שחוק בעולם הזה, ורש"י
בנדה (כג. ד"ה לידן) מבאר שהסיבה לכך, משום שאין השם
והכסא שלם ואיך ישחק בפיו וירנן לו. אבל בחודש זה שיש
בו תיקון לשם השם באותיות ו"ה אפשר להיות בשמחה.

כתב הגאון רבי יוסף חיים מבבל בספרו אדרת אליהו (פרשת
קדושים) על הפסוק בפרשת קדושים (י"ט, ל"ב) "מפני שיבה
תקום והדרת פני זקן", שאותיות היוצאים במבטא הם
אותיות "שבה" בחסרון האות יוד, והאותיות שקודם "שבה"
הם אותיות "אדר", וגם האותיות שקודם "זקן" הם אותיות
"צום". והנה המן הרשע ביקש להשמיד את כל ישראל
בחודש אדר, ואמנם אחר כך ריחם הקב"ה על ישראל ונהפך
להם החודש מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב, ואדרבא
נתרומם דגלם וגברה הצלחתם בזה החודש, יותר משאר
חודשי השנה, עד שאמרו חכמים בתענית (כט:): שיהודי שיש
לו דין עם הגוי ידון עמו בחודש אדר, שמזל ישראל למעלה,
ובודאי הישראל גובר עליו.

והנה נעשה לישראל נס בזכות הצום שהתענו שלשת ימים
ושלשה לילות כאשר צייתה עליהם אסתר, ותקנו בזה שלשה
עבירות חמורות והם עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים,
וזה ביאור הפסוק "מפני שבה" מהאותיות שקודם התיבה
"שבה" שהם אותיות "אדר" תקום, תהיה לכם קימה ועילוי,
ולא כמו שחשב המן שהחודש הזה אינו טוב לישראל בשביל
שנפטר בו משה רבינו (מגילה יג:): אלא אדרבא תהיה לכם
קימה בו על ידי "והדרת פני זקן", תעשו מה שיש לפני התיבה
"זקן" שהם אותיות "צום" שתבקשו ותצומו על עוונותיכם
ותהיו ראויים לקימה של חודש אדר.

ומובא במדרש (אסתר רבה פרשה ז סימן יא) שכשהמן הפיל
גורלות לבחור חודש לכלות את ישראל, בא לו מזל "דגים"
שהוא משמש בחדש "אדר", ולא נמצא לו זכות, ושמח מיד
ואמר: אדר אין לו זכות, ומזלו אין לו זכות, ולא עוד אלא
שבאדר מת משה רבן, והוא לא ידע שבאחד באדר מת משה
ובאחד באדר נולד משה, ואמר כשם שהדגים בולעין כך אני

בולע אותן. אמר לו הקב"ה: רשע! דגים פעמים נבלעין
ופעמים בולעין, ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין. ע"כ.

וכתב בספר חמרא טבא (חלק ליקוטי אמרים עניני חודש
אדר דף קמ"ח) על הפסוק (תהילים קכ"א, א') "אשא עיני
אל ההרים", ורמזו על פי מה שמבואר בגמרא בנדרים (נד:),
רבי שמואל אמר: נון סמ"ך עי"ן, נונא סמא לעינין. על כן
במזל "דגים" הזמן גורם להמשכת הרפואה אל העינים וזה
נרמז "אשא עיני אל ההרים", כי "אדר" עולה בגימטריא
"הר" ולפעמים יש שני חודשים לאדר והיינו "הרים" ואליהם
אשא עיני שימשיך בהם רפואה לעינין. ע"ש.

ולפי דברי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בספרו קדושת
לוי, שחודש אדר הוא כנגד יוסף הצדיק, ועל יוסף הצדיק
נאמר "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין", יש ברכה בחודש זה
בזכות יוסף הצדיק, לעינין. ויעזור הקב"ה וישלח מהרה
רפואה שלמה לכל כלל ישראל בעיניהם.

יום תענית אסתר:

כתב בספר קב הישר (פרק צ"ז): שבמרדכי נאמר "ומרדכי
ידע את כל אשר נעשה ויקרע את בגדיו", והענין מבואר
בזוהר בראשית, כי שאר בני אדם לא ידעין רק מה שעניניהם
רואות, ומרדכי ידע תוכן הדבר ומקורו כח של הקליפות
שמשם יוצאים נפשות הרשעים החוטאים בנפשותם, וזהו
שאמר הכתוב ש"מרדכי ידע את כל אשר נעשה", והתבונן כי
גברה יד הקליפה מחמת החטאים של ישראל שהיו באותו
הדור עד שהוצרך מרדכי סיגוף גדול וזעקה בתפלה להתיש
כח הסט"א ולעורר רחמים על ישראל. ואסתר הצדקת אשר
זכתה לרוח הקודש, ידעה גם כן תוכן הדבר הנזכר, ולכן כתיב
בה "ותעמוד אסתר בחצר המלך וגו'", ופלי' הזוהר אין עמידה
אלא תפלה כד"א "ויעמוד פינחס ויפלל". והרבתי אסתר
בתפלה עד שעלתה תפילתה למעלה למקום קדוש ונורא
הנקרא "בתי החצירות", והוא החצר שלפני בית המקדש של
מעלה אשר שם מתנוצץ שם הוי"ה, וזהו "ותעמוד אסתר
בחצר המלך", מלך זה הקב"ה ולא כתיב "בחצר המלך
אחשוורוש", וכתיב בה "ויושט המלך לאסתר את שרביט
הזהב", ומשך עליה חוט של חסד שהוא ביד הקב"ה, ולא לה
בלחודא אושיט הקב"ה שרביט הזהב, אלא אפילו
למתחברים בהדה, ולכן אנחנו עדת ישראל למען כבוד
הקב"ה מתחברין ומתכנשין בבתי כנסיות שהן נקראים גם כן
חצר המלך מלכו של עולם, ובודאי על ידי אמירת הסליחות

ותפילות, אנו מעוררים את מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, ובוודאי הם מתחברים עמנו ביום התענית אסתר אשר מזכירים זכותנו וכו'.

וממשיך: יום זה מסוגל מאוד שתתקבל תפילתנו בזכות מרדכי ואסתר, וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל, יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר מזמור כ"ב בספר תהילים: "למנצח על אילת השחר". ודרשו רז"ל, דאסתר היתה נקראת "אילת השחר". ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו. ויזכיר זכות מרדכי ואסתר, אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ויקובל תפילתו ברצון. עכ"ל.

פעם באו מגדולי וחשובי החסידים אל הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, לימי הפורים. והגיעו אליו ביום תענית אסתר, ונתן להם שלום כמעט בשפה רפה ולא דיבר עמהם מאומה, אמנם בליל פורים קירבם וסיפר להם: פעם באו חסידים אל הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע לימי הפורים, והקדימו ובאו כבר ביום תענית אסתר, ולא רצה רבי לוי יצחק זי"ע לדבר עמם כלל ביום הצום, אח"כ בלילה אחר קריאת המגילה קירבם והתנצל בפניהם ואמר, כי ביום תענית אסתר היה טרוד עם השבעים שרים להכניעם, על כן לא היה לו פנאי לדבר עם תלמידיו.

כלומר יום תענית אסתר מסוגל להכניע את כל שרי אומות העולם, שיהיו כפופים תחת עם ישראל. לכן מוטל עלינו לנצל את יום חמישי הקרוב בתפילות ובתחנונים לבורא עולם, שבזכות מרדכי ואסתר הקב"ה יכניע את כל אויבנו הקמים עלינו, מן מהצפון ומן הדרום והן מאירן הרחוקה, יפר עצתם ויבטל מחשבתם. אמן.

שתיית יין בליל פורים:

לפני שנפתח בסגולת ומעלת יום הפורים, ראוי להקדים על מעלת ליל יום הפורים, שכתב המחזור ויטרי (סימן תס"ה) בזה"ל: חכלילי עינים מייין ואויבנו יהיו כאין, בליל חג פורים. עכ"ל. וכתב בספר אוצר יד החיים (בהקדמה דף א ע"ב) וז"ל: ושמעתי שכן אמר רשכבה"ג הצדיק דודי שר שלום מבעלזא זצ"ל בשם זקנו הגאון רשכבה"ג ה"ר אלעזר זצ"ל אבד"ק אמסטרדם, כי העיר אמסטרדם עומדת על קעמפא בים, והיה שם בים חיה גדולה שהתחילה לנקוב את הקעמפא, ועשו שם כמה וכמה פעולות כדי להרוג את החיה ההיא אבל לא הועילו כלל, ובאו שרי העיר בליל פורים להגאון הקדוש

הנ"ל לבקש ממנו שיתפלל לה', כי העיר ההיא עומדת בסכנה גדולה. ואמר הגאון הקדוש הנ"ל, לשלוח להביא יין ולשתות, כי יש לו בקבלה שאם שותים הרבה יין בליל פורים, אז השונאים נבקעו. עכ"ל. ונמצא שהקבלה היא ממחזור ויטרי הנ"ל. וכן הוה שפקע כריסה של החיה ההיא, ונתהפך המים של ים לדם. עכ"ל.

עתה בכדי להבין את מעלת וסגולת יום הפורים:

החיד"א בספרו לב דוד (פרק כ"ט) מקשה: והרי ישראל אשר בספרד ואפריקה לא היו תחת ממלכת אחשורוש ולמה חייבים היום כל ישראל לעשות את יום הפורים? וביאר, שמאחר שבכל שנה ושנה מאירים ומזהירים זהירות יתירה ואורות גדולים בפורים, כמו בימים ההם בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה, לכן חל על כל ישראל בכל מקום שהם, לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם במצות מגילה ומשלוח מנות איש לרעהו לתקן שרשם. ע"ש. וכן כתב שנית בספר אהבת דוד (דרוש יד לשבת זכור) שההארה של חג הפורים חוזרת, ושכן כתב הרמ"ז בהגהותיו לספר הכוונות וביאר שלכן האות תי"ו של "ותכתוב" גדולה ע"ש. וכן משמע מהפיוט שתיקנו אנשי כנסת הגדולה הנקרא "שושנת יעקב" וכמ"ש במחזור ויטרי (סימן רמ"ח), ושם יש נוסח: "תשועתם היתה לנצח ותקותם בכל דור ודור" והוא כי תקוותם של ישראל ותשועתם הוא לנצח, ובכל דור ודור, כי כח ההארה חוזר בכל שנה בימים האלה.

סיפר הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע: פעם קבוצה של חסידים באה אל הבעל שם טוב הקדוש בתחינה ובבקשה שיתפלל עליהם להעביר מהם גזירה נוראה שנגזרה עליהם. התפלל, ולא נענה. ראה שהגזירה נחתמה ושערי שמים נעולים, ואמר: יש רק דרך אחת. סעו למקום פלוני ותפנו לאדם ששמו כך וכך, ברכתו ברכה והבטחתו הבטחה!

טוב אם הבעל שם טוב אומר, שוה לנסוע. נסעו לאותו מקום, ושאלו היכן מתגורר רבי פלוני. משהבינו אנשי המקום את שאלתם, פרצו בצחוק גדול: "רבי?! הן אינו יודע צורת אות! מה לכם ולר"?

"באנו, שיברכנו וניוושע". הצחוק הפך ללעג: "הוא, שיברך?! הן בעצמו אינו מברך, ואינו מתפלל!" הם נבוכו ואמרו: "הניחונו ונשוחח עימו, מי יודע..."

"אך איך תשוחחו עימו" המשיכו בני המקום להקשות, "הרי הוא תמיד בגילופין שיכור מועד, שאינו יודע בין ימינו ושמאלו!"

מבוכתם גברה, אך חזקה עליהם פקודת רבם! התחננו שבכל זאת יראו להם את מקום מושבו והם לקחו אותם לאיזה ביקתה עלובה מסריחה, בצחנה של שיכורים, מצאוהו מתגולל בקיאו, בעירפול חושים. המתינו עד שיתעורר.

רק פקח את עיניו, הושיט ידו אל הקנקן. מיד ניגשו אליו וביקשו ממנו שיברך אותם.

צחק וגיחך, פיהק וגיהק. מה לו ולהם, לשתות הוא רוצה... הם ראו עם מי יש להם עסק, והרחיקו ממנו את הבקבוק. נתן בהם עיניים מתחננות, יבב ופעה, גנח ונאנק, לשתות...

אמרו האנשים: "ניתן לך, ונקנה עבורך יין ישן וטוב, רק תברך! בירך אותם בלהיטות, ובלבד שישקוהו. שלחו והביאו קנקן חדש מלא ישן, שתה עד שנרדם, ועזבוהו ברחמים.

והנה, ראה זה פלא, ברכתו עזרה והגזירה שבשלה באו אכן התבטלה...

שבו האנשים אל הבעל שם טוב הק', מלאים פליאה. מה קורה כאן, לאן שלחתנו?

אמר להם הבעש"ט, בואו ואגלה לכם את סוד הענין: האמת שצדקו הם יהודי המקום. יהודי זה בור ועם הארץ, בלא תורה ולא מצוות. הולל ופוחז היה, יצרו כבוד ודעתו קלה. יום אחד הוא שמע, שבעיר הגדולה יש מקום פריצות והוללות, ונותנים בו פורקן לכל יצר, אלא שההוללות עולה כסף רב לבזוז באין מעצור לו, נטל עימו את צרור הכסף, ונסע לשם. בדרכו, עבר במקום יישוב ושמע קולות שוועה, זעקות וקריאות קורעות לב. תמה לפשרו, וסיפרו לו שהעיירה שבה הוא כעת עובר חייבת הון לפריץ, דמי מיסים וחכירה. אסר הפריץ את ראשיה וגזר עליהם עינויים מרים ממוות, והם זועקים בייסוריהם.

נכמרו רחמיו, ונועד עם הפריץ. מסר לו את כל כספו, ופדה את השבויים. וויתר על כל חלומות ההתהוללות וציפיות הנאות השווא, ושב על עקבותיו.

וכאן סיים הבעל שם טוב ואמר להם: אין אנו יכולים לשער באיזה ניסיון עצום עמד, לאור תהום התדרדרותו, מעשהו עורר התרגשות במרום, וקצבו שכרו משמים: שכל אשר יגזור, יקום! קיטרג המקטרג: ואם יגזור להחיות מתים, ואם

יגזור להביא הגאולה, להחיה קודם זמנה? האיך אפשר לתת לו כזה 'נשק' יעיל ללא שום הבחנה, הוא הרי יוכל לשנות עם כך סדרי בראשית?

החליטו להטילו לשכרות, שתנתקו מהעולם. יהא טרוד ביינו, מעורפל בגילופיו, ולא יידע מאומה. וכך לא יוכל לנצל כראוי את האפשרות שניתנה לו. עד כאן המעשה שהיה עם הבעל שם טוב זי"ע.

כיוצא בכך, אמר הרה"ק בעל החידושי הרי"ם, ימי הפורים גבוהים ונעלים אף מיום הכיפורים כמובא בתיקוני הזוהר תיקון כ"א, "פורים - כיפורים, והפורים הם ימי רצון אף יותר מיום הכיפורים. והראיה, שביום הכיפורים אנו משוועים ומעתירים, ולא תמיד נענים, ולא בכל. אבל בפורים "כל הפושט יד, נותנים לו", וכל אחד יכול לפעול כל רצונו, למילוי כל משאלותיו! חששו חכמים שמא נבקש יותר מדי, נשנה סדרי בראשית, ולכן ציוו עלינו "חייב אינש לבסומי בפוריא". עד כאן דברי קדשו.

על הפסוק "ויאמר המלך לאסתר המלכה וכו' מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עוד ותעש" (אסתר ט') אמר הרה"ק בעל המראה יחזקאל זי"ע, שכאן רומזים לנו על ההשפעות הגדולות שיכול האדם לזכות ולקבל משמים בימי הפורים!

בהקדם מאמר הכתוב: "והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע" (ישעיה ס"ה, כ"ד). שהכוונה בזה: שכאשר ישראל מבקשים מה' כדי חיותם, אזי "והיה טרם יקראו ואני אענה", ה' עונה להם מיד וממלא בקשתם, כי מאן דהיב חיי יהיב מזוני (תענית ח:). אולם "עוד הם מדברים", כאשר מדברים ומבקשים 'עוד ועוד', היינו תוספת טובה - יותר מכדי הצטרכותם. אזי "ואני אשמע", ה' שומע ומעיין בדבר אם ראוי ונכון למלאות את בקשתם.

ובידוע ש"המלך" הנזכר במגילה לבד, ללא הצמד 'המלך אחשורוש', הכוונה למלך מלכי המלכים הקב"ה. ובזה נשכיל כאן, שבפורים, הקב"ה אומר לישראל: "מה שאלתך" - לא רק מה שהנך שואלת ומבקשת תוך כדי חיותך "וינתן לך". אלא, "ומה בקשתך 'עוד'" - גם מה שאת מבקשת "עוד" "ו'עוד" תוספת טובה, "ותעש" הנני לעשות בקשתך ולמלאות משאלות לבך לטובה, כי ביום זה, כל מי שהוא פושט את ידו ליטול, נותנין לו!

ולא משנה מה האדם, מה הרמה הרוחנית שלו, האם ראוי לקבל את השפע או לא, שהרי ההלכה היא בפורים "כל הפושט יד נותנין לו" זאת אומרת כל אחד ואחד מה שמבקש בפורים צריך לתת לו, והקב"ה שהוא מקיים את כל התורה כולה הוא מקיים גם את ההלכה הזאת בפורים, וראה בדרשות חת"ס (דף קכ"ח) שעיקר הנס של פורים להודיע חסדי השי"ת, כי אע"פ שהיו ישראל בתכלית הריחוק ותורתו, ונהנו מסעודתו של אותו הרשע, סעודה שהיתה עיקרה לשמוח בשמחת חורבן בית המקדש, וגם השתחוו לצלם ולהמון, לא עזבתים ולא געלתים לכלותם. עיי"ש.

וכמובא במדרש: שאל זקן אחד את אליהו, ב' דברים יש בלבבי ואני אוהבן אהבה גמורה, תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהן קודם את חברו, תורה או ישראל. א"ל בני, דרכן של בני אדם לומר תורה קדמה לכל שנאמר "ה' קנני ראשית דרכו" (משלי ח, כ"ב) אבל אני אומר ישראל קדמו לכל שנאמר "קדש ישראל לה' ראשית תבואתו".

כלומר אליהו הנביא נשאל, כיצד יש לנהוג כאשר מתגלה סתירה בין תורת ישראל לבין עם ישראל, את מי יש להעדיף? באה מגילת אסתר ואומרתנו: **עֲבֹד דַּיָּעַ שְׁכִיכָא שְׁרַ** וְתַתְּעֵי אֵיסִי תִרַּי, מה זה "ויעבור"? מפרש בפרקי דרבי אליעזר (פרק נ'): אמרה לו: לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים" ואלו הן: י"ג וי"ד וט"ו. אמר לה מרדכי: והלא יום שלישי יום פסח הוא?! אמרה לו: הלא אתה ראש לסנהדרין, ואתה אומר דבר זה?! ואם אין ישראל, למי הפסח?! שמע מרדכי את דבריה ועשה ככל אשר צותהו, שנאמר "ויעבור מרדכי", מלמד שעבר יום ראשון של פסח בלא אכילה. כלומר שיש להעדיף את כלל ישראל על התורה הקדושה.

כתב בספר סגולות ישראל (אות פ' סק"ד) קבלתי מגדול א' ז"ל דסגולה בפורים להשכים בבוקר ולהרבות בתפלה ובבקשה לפני השי"ת על כל דבר, בני חיי ומזוני, והן על שאר דברים ועל כל קרוביו, כי באותו יום עת רצון מאוד וכל העולמות המה בשמחה וברצון. וע"ז אמרו ז"ל "כל הפושט יד נותנין לו" וכן הוא מקובל מפי גדולי הצדיקים תלמידי הבעש"ט זי"ע. עכ"ל. ומקובל מהרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה זי"ע וצאצאיו אחריו לומר תהלים בפורים כי הוא עת רצון. משום שכתב בספר מאור ושמשי (עניני פורים) וז"ל: מרדכי הצדיק ואסתר המלכה פעלו בקדושתם, שביום הפורים לא

יהיה שום שטן ופגע רע שולט כמו ביום הכפורים. ולכן התפילות עולות ישירות לשמים.

והוא מסביר את הדברים, שזאת פעלה אסתר על ידי שערכה את שתי המשתאות להמן הרשע, וכשם שביום הכיפורים על ידי נתינת השעיר לעזאזל משתיקים את הסטרא אחרא, כך על ידי עריכת המשתאות שהמן הרשע אכל ממאכליה של אסתר המלכה, פעלו מרדכי ואסתר שביום פורים לא יהיה שום קטרוג על ישראל כמו ביום כפורים.

ברוך ה' אשר לא עזב חסדו עמנו, וגילה לנו רזי הפורים על ידי אליהו הנביא זכור לטוב אשר נתגלה לרבינו האריז"ל, לדעת מה נפלאה וגדולה ההארה אשר מתגלה בימי הפורים בכל שנה ושנה כאשר נכתב במגילה "וזכרם לא יסוף מזרעם", וכמו שביאר האריז"ל בשער הכוונות על פורים: "וזכרם זה לא יסוף מזרעם בימי הפורים שבכל שנה ושנה וכו'", לכן לעתיד לבוא כל הספרים יתבטלו חוץ ממגילת אסתר, והטעם הוא, כי לעולם לא היה נס גדול כזה לא בשבתות ולא בימים טובים, להתקיים ההארה זו אף אחר הסתלקות המוחין וכו', אלא בימי הפורים בלבד (שכן השפע בא בזמן שי"א היה במצב של דורמיטא), ובבחינה זו יש יתרון גדול אל פורים על כל שאר הימים, אפילו בשבתות וימים טובים, והנה בכל שנה בימי הפורים כדי לקיים ההארה הנזכרת אנו צריכין לעשות ג' מצוות והם קריאת המגילה וכו' מתנות לאביונים וכו', לעשות סעודת פורים משתה ושמחה. עד כאן דבריו.

ולהסביר קצת את הדברים כותב המאור ושמשי: בימי הפורים מתנוצץ אור החכמה דרך המלכות שמים כידוע בכתבי האריז"ל, שמרדכי מרמז לחכמה עילאה שהיא מרי דכי, ואסתר מרמז למלכות שמים כמאמר הכתוב "ותלבש אסתר מלכות", ודרשו חז"ל שלבשה רוח הקודש, וגם איתא בכתבי האריז"ל, כי מגל"ה בלא יו"ד עולה ע"ח מספר ג' היות שיש בהם י"ב אותיות ועם הכולל הוא י"ג והם י"ג מכילין דרחמי שנמשכים על ידי המגילה, ובכל שנה ושנה בימי הפורים מתנוצץ המוחין עילאין דרך המלכות ומתמתקין הגבורות על ידי קריאת המגילה, ועל ידי זה יכולים הצדיקים לבטל גזירות רעות מחמת שנפתחין אורות הקדושים והמשכת חסדים כמו שהיה בימי מרדכי ואסתר שנעשה להם ניסים.

זוהי היא בקשתה "כתבוני לדורות" ר"ל שגם לדורות יהיו יכולין להמתיק הגבורות ולהמשיך חסדים ואורות הקדושים על הכנסת ישראל על ידי קריאת המגילה בימי הפורים, ויהיו נעשים ניסים ונפלאות בכל דור ודור על ידי זה, וזה רמזו כל הקורא את המגילה למפרע לא יצא, פירש בו האור המאיר שאם קורא את המגילה כדרך סיפורי מעשיות שאז למפרע נעשו ניסים ואינו מעלה על לבו אשר השי"ת עושה לנו ניסים ונפלאות בכל דור ודור בזכות הקריאה לא יצא. ע"כ.

הרה"ק מטרשנוביל זי"ע בספרו הקדוש "ליקוטי תורה" מוסיף ומגלה לנו, וז"ל: מגילת אסתר הוא בחינת משיח והכנה לו, כי אנו בני ישראל בודאי צריכים להאמין שבוודאי יבוא במהרה בימינו, ובהאיך אנפין נחזי פניו הזך והזהיר. לכך נתן לנו השי"ת הכנה כדי שנוכל לסבול אורו הזך בקריאת מגילה ומצותה, כי מגילת אסתר הוא התגלות אור הגדול, כי באמת בחינת משיח ומרדכי הכל אחד, כי במרדכי כתיב מר דרור הוא מרי דכיא ובמשיח כתיב מורח ודאין, ולכך צריך האדם לזכך ולטהר עצמו בכל זמן ובפרט בזמן הכנה למשיח זמן הפורים.

אכן צדיקים קדושים נפתחו להם שערי הרקיע ביום הזה וראו מראות אלקים עד כי נגלו להם עתידות מתוך המגילה כמו שהביא בספה"ק בית אהרן (פ' זכור) וזלה"ק: צדיקים אומרים שהם מסתכלים בהמגילה כל מה שיהיה בכל השנה. אבל אנחנו הקטנים איננו יכולים להשיג דרגות גבוהות כאלו, אבל בודאי, שצריכים להכין כלים ראויים לקבל קצת מאותה הארה וקדושה היורדת בשעת קריאת המגילה.

אחר הדברים הנזכרים בגודל היום וההארה הנפלאה ראוי להוסיף ולהביא את דברי קדשו של בעל קב הישר (פרק צ"ט) שמביא מדברי הזוהר הקדוש בפרשת פקודי, שיש בשמים חדר אחד שיש לו ארבעה פתחים לארבע רוחות העולם ועשרה ממונים לכל פתח ופתח ואחד ממונה על כלם ואהריא"ל שמיה, והוא אחד מן האופנים, והוא עולה יחד עם ארבעים המלאכים למקום הנקרא "תא הרצים" ונלחם עם הסט"א להשפיע שפע טובה לכלל ישראל. אבל כאשר עם ישראל חוטאים יש רצים אחרים מהסט"א שיוצאים דחופים לקטרג על עם ישראל ח"ו, וזהו שכתוב "הרצים יצאו דחופים" מהסט"א לעורר גזירות למעלה על ישראל, ואז "והעיר שושן נבוכה", ואחר כך כשגרם תפלת מרדכי ואסתר שעשו ישראל תשובה שלימה, כדי להעביר רעת המן ועלתה

צעקתם למרום וה' ברחמיו קיבל את תפלת עמו ונתגלה העת רצון, אז "הרצים רוכבי הרכש יצאו מבוהלים" ר"ל אותן המלאכים קדישין היו רצים לעשות נקמה בהמן הרשע ואז "והעיר שושן צהלה ושמחה".

ולכן צריך לקרות המגילה מילה במילה ולא במהירות כי כל תיבה ואות יש בהם קדושה וסודות נפלאות וכדאי מרדכי ואסתר להזכיר שבחן בכוונה כיון שמסרו נפשם עבור ישראל בזעקתן ותפלתן ואסתר היתה מוסרת נפשה כשהלכה לגבי אחשוורוש אמרה "וכאשר אבדתי אבדתי" וכו'.

ראה בעיניך קדושת המועדים שלנו, בכל מועד ומועד יש בהן קדושות וסודות נפלאים, וצריך לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש ואותו העולם לא מתגלה לחוץ מחמת רוב קדושתו, כי אם פעם אחת בשנה מתחיל להתגלות, בהתחלת קריאת מגילה, ומזה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק. וצריכין אנו לעורר רחמים שיתגלה העולם הנ"ל לחוץ וישפיע ויאיר על רישא דעמיה המתאספים לשמוע מקרא מגילה בלב טהור, בלב של כוונה, וזהו כוונת הברכות "בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה", פירוש שצונו השי" ב"ה לעורר כוונה להוציא אותו הארה גדולה לחוץ, וזהו "על מקרא מגילה" כמו למקרא העדה ולמסע את המחנות. ועל זה יענו הקהל אמן בכוונה גדולה. ומאוד מאוד צריכין לעורר בקריאת המגילה בשעה שמברך בציבור "על מקרא מגילה" כשאומר על "מקרא" שיתלבש חרדה ואימה על המברך וגם על הציבור, בשמעם הברכה כשאומר השי"ץ "על מקרא מגילה" יפול עליהם חרדה ואימה והכנעה גדולה, כי הוא עולם איום גדול ונורא, ומאור העולם ההוא יבוא שפע וניצוץ קדושה וטהרה, להאיר על ישראל. ויכוין כל אחד מישראל שהוא כלי מוכן לקבל הקדושה והטהרה מזה העולם ובאותו אור של רחמים יזכה לחיים וחסד ושלא יבואו ישראל לשום מכשול ויושפע על כולנו שפע של רחמים.

ולכן מרבים אנו בנרות בפורים שיהיו בתי כנסיות מלא בנרות והכל הוא רמז על אותו אור גדול מש"ע נהורין ועל זה כתיב "ליהודים היתה אורה וגו'" ובוודאי כל הירא וחרד לדבר ה' ישמח ויגיל בגילה וברעד כששומע קול הברכה "על מקרא מגילה", כשיוצא מפי החזן על כן חיוב גדול עלינו למחר את עצמנו במקוה קודם שילך לבהכ"נ כדי שיהיה טהור לקבל אור טהור והשפעה טהורה, וכל זה העתקתי

מכתבי ר' חיים ויטל ז"ל. והאור הוא דמיון קבלת נשמה יתירה למי שיודע לכיין לעשות עצמו כלי מוכן לקבל קדושה העליונה, ובמדינות פולין ראיתי מנהג הגון שהן מלבישין כתונת לבן ונקייה ומכנסיים לבנים קודם קריאת המגילה והולכים לבית הכנסת בבגדי שבת ויום טוב ובין מגילה למגילה ישראל שמחין ונותנין שבח והודיה על רוח והצלה שעמדה ליהודים, וצריך לחלק לעניים איזה דבר ולחלק מנות לאביונים וצריך לדבר בד"ת כמאמר רז"ל ליהודים היתה אורה זו תורה כד"א כי נר מצוה ותורה אור. עכ"ל.

וכתב בספה"ק מאור ושמש (רמזי פורים) וז"ל: והנה בימות החול הוא יחוד זכר ונקבה שאינו יחוד שלם, ובשבת שהמלכות מתייחדת ומתעלה עד חכמה, אז היחוד הוא בשלימות ונתגלה מוח החכמה ומופיע על כל העולמות, אך זאת אינו כל היום רק בעת קדושת כתר. אבל בפורים נפעל על ידי מרדכי ואסתר שמוח החכמה נתגלה ומופיע על כל העולמות כל היום. והארה זו נשאר לנו לכל הדורות, שבכל שנה ושנה בפורים נתגלה מוח החכמה כל היום ומאיר על כל העולמות. עכ"ל. כלומר ההארה שמופיעה בשבת רק בשעת קדושת "כתר", ישנה בפורים במשך כל היום.

בספר יהי אור (עמוד שמ"ה) מביא מעשה על הגאון בעל הבית אברהם מסלונים שהיה רגיל לקרוא את המגילה במשך שעותיים וחצי בבכיות עצומות ובהתלהבות גדולה, ובחוש ראו בו את מה שאומרים בשם הצדיקים כי צדיקי אמת רואים בעת קריאת המגילה את כל מה שיקרה בכל השנה כולה, ואצלו הרגישו זאת ממש, ועוד בטרם הקריאה כאשר התחילו הברכות היה צועק עד לב השמים בהתלהבות עד כלות הנפש עד שלא היו בטוחים אם יוכל לגמור לומר את הברכות ובעת קריאת המגילה היו לו מקומות ידועים שבהם היה מתחנן ומתגעגע, וראו עין בעין איך הוא פועל ענינים מופלאים בקריאתו, ובכל פעם כאשר הזכיר את "המן" היה מראה בידו לדפוק הרבה.

ובסעודת היום של פורים נכנס חסיד ושמו הרה"ח ר' יהושע ריבאק ועלה על הספסל והתחיל לצעוק בצעקות אימה, כי הילד שלו נפל מחלון הבית מהקומה העליונה, והוא שוכב על אבן בחצר והרופא אומר שאין להיזי את הילד מהמקום כי אם יזיזו אותו יהיה בסכנה גדולה. השיב לו בעל הבית אברהם שיתן שלש מאות זאלטעס בעבור מעות ארץ ישראל, וזה היה סכום גדול ועצום עד מאוד, ענה החסיד

שאין לו עתה כסף מזומן והוא יכול לתת על כך שטר חוב, ולקח הבעל "בית אברהם" תפוח שהיה לפניו וזרקו לעבר החסיד וזה הגיע לו ממש על מצחו ואמר לו שילך הביתה, צעק החסיד שהוא מפחד ללכת לביתו חזר הבית אברהם ואמר לו עוד פעם, תלך הביתה, והלך לביתו ומצא שהילד קם מעצמו מהרצפה והלך כאחד האדם, כאילו לא קרה לו כלום ויהי לפלא.

והנה, הרה"ק רבי שלמה מרדאמסק זי"ע בספרו תפארת שלמה (מועדים ד"ה ותכתוב אסתר המלכה) מגלה לנו שעל ידי קריאת המגילה וסיפור הניסים אנו מעוררים שאותם ניסים ואותן ישועות ירדו שוב לעולם וז"ל: זכר לעולם בריתו כו' כי באשר אנו מזכירים הישועות אשר מאז עשה עמנו, יכולים אנו לעורר בעת הזאת בימים ההם בזמן הזה, להיות גם עתה אותם הישועות, וזה פירוש הגמרא במגילה (דף ז' ע"א) "קבעוני לדורות", שיהיה קביעות הניסים לכל הדורות להיות נזכרים ונשפעים לכל דור ודור בימים האלה. וזה שכתוב (אסתר ט') "ותכתוב אסתר המלכה את כל תוקף לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם", באשר אנו רואים כי בכל דור ודור עומדים עלינו כו' ובחינת הזמן הוא בכל יום ובכל דור, והלואי שנזכה למעלות בחינת מרדכי ואסתר אשר המשיכו בעצם קדושתם החסדים על ידי המגילה, וזה שאמר ותכתוב אסתר המלכה את כל תוקף לעורר גם עתה החסדים שהיה בימים ההם גם בזמן הזה. כמו שאיתא בפיוט שושנת יעקב תשועתם היתה לנצח ותקוותם בכל דור ודור להיות כן תמיד כח בימים האלו לעורר החסדים שהיה בימים ההם גם בזמן הזה. עכ"ד.

ואומר הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע בביאור הכתוב "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור", כי בעוד שבכל הימים הטובים הרי בכל שנה כשמגיע אותו מועד בו נעשה הנס לישראל, חוזר ומתעורר זכרו של הנס ונמשך שוב השפע האלוקי שעל ידו היה הנס, אך כל זה הוא בתור זכר בלבד, שונה הוא הפורים שהנס עצמו ולא רק הזכר, חוזר ומתעורר בכל שנה מחדש, והוא שנאמר "והימים האלה נזכרים ונעשים" כלומר לא רק שהם נזכרים בתור זכרון לאותו נס שאירע אלא שהם גם נעשים בפועל ממש מדי שנה בשנה.

להכות את המן בזמן קריאת המגילה:

ומנהג ישראל קודש שבשעה שמזכירים בעת קריאת המגילה את שמו של "המן" מכים ומרעישים, כותב רבי חיים פאלאג'י זי"ע בספרו נפש חיים (מערכת פ' אות ד'), שמכים ומרעישים במחיית המן ועמלק, כדי להודיע בשער בת רבים שכל מי ששלח ידו ביהודים – לוקה. וכן כתב בספר מועד לכל חי (סימן לא סעיף צא) שלכך כותבין שם המן על הפטיש ומכין וסמך לזה "והיה אם בן הכות הרשע" סופי תיבות המן. וכ"כ הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר בספר אורה ושמחה (הנמ"ח אסתר י ג ד"ה שמעתי) והוסיף, שלכן יש בתיבות "בן הכות הרשע" עשר אותיות, רמז להכות להמן ולעשר בניו בהזכירו אותם. ע"ש.

ובספרו מדרש אליהו על מגילת אסתר (ד"ה מסכת דף נח ע"ד) וז"ל: קבלתי דכשאומרים ארור המן או כשמזכירים שמו ושם אשתו ובניו ומכין, שעושה הקב"ה שירגישו את ההכאות, כדי שיקבלו צער גדול, יען שכל הבאים לעולם, כאילו בימיהם נעשה הנס, לפי שאם נתקיימה עצתו, לא היו באים לעולם, לכן כל הבאים לעולם צריכים לצערו, לכן עושה הקב"ה שירגישו ההכאות שמכים בהזכרת שמו. עכ"ל ע"ש. וכן כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י בספר רוח חיים (חאו"ח סימן תרצו אות ט דף קיב ע"ב) והביא לזה סייעתא מהמכילתא (פרשת בא), שבמכת בכורות לקו גם המצריים שכבר מתו בקברם, ובזה פירשו המפרשים את הפסוק (תהילים ק"ה, ל"ו): "ויך כל בכור בארצם" – היינו בתוך קברם, כמו כן בהמן הוא לוקה בכל שנה אף שהוא כבר מת.

וכתב האבודרהם (פורים) וז"ל, וכתב אבן הירחי שנוהגין התינוקות בצרפת ובפרובנציה לקחת אבנים חלקים וכותבים עליהם "המן", וכשמזכיר הקורא את המגילה "המן", הם מקישים זו על זו למחוק את שמו, משום שנאמר "ושם רשעים ירקב" ושכן מבואר במדרש "תמחה את זכר עמלק" אפילו מעל העצים ומעל האבנים. ע"ש. וכתב הגאון רבי יהודה שמואל אשכנזי בסידור בית עובד (תיקון פורים, דף ד"ש) שנהגו התינוקות לצייר צורת המן על עצים ואבנים או לכתוב שם המן עליהם, ולהכות זה על זה כדי שימחה שמו, על דרך (שמות י"ז, י"ד) "מחה אמחה את זכר עמלק" ועל דרך "שם רשעים ירקב". ומזה נשתרבב המנהג שמכים המן כשקוראין המגילה בבית הכנסת ואין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו, כי לא לחינם הוקבעו, הרמ"א ז"ל. עכ"ל.

ובספר קב הישר (פרק צט) מביא בשם הגאון מוהר"ר העשיל ז"ל, שהיה נוהג כשהיה רוצה לנסות את הקולמוס, היה כותב שם "עמלק" או "המן" או "זרש", ואח"כ היה מוחק את שמו, כדי לקיים מצות עשה "מחה תמחה את זכר עמלק", כי אנחנו מחוייבים להתפלל על מחיית עמלק, כדי שיהיה השם שלם והכסא שלם, ואז יתקיים המקרא (יחזקאל ל"ח, כ"ג) "והתגדלתי והתקדשתי בתוך העמים" וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד אכ"ר.

קריאת המגילה מסוגלת לפרנסה:

בספר עטרת ישועה להרה"ק מדזיקוב זי"ע מובא שקריאת המגילה היא סגולה לפרנסה! ומסביר זאת על פי הסבר נפלא על מה דאמרו חז"ל (מגילה ד:): "עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה" (הפשט הפשוט הוא: שהעניים מחכים כבר לזמן מקרא המגילה בכדי שעם ישראל יתן להם צדקה כמנהג יום זה), אבל שם הוא מסביר על פי מה שכתוב בספרי הקבלה: שראשי התיבות וסופי התיבות של הפסוק אשר אנו אומרים מידי יום באשרי יושבי ביתך וכו' "פותח את ידך", הם ב' שמות של המלאכים הממונים על הפרנסה, שהם: פא"י וחת"ך. והמילים בברכה "על מקרא מגלה" גם יוצאים כאותם מספר שני שמות, וזהו "עיניהם של עניים נשואות למקרא מגלה" – העניים יכולים להתנשא בעשירות ולצאת מהעניות על ידי מקרא מגילה, כי על ידי מקרא מגלה נשפע שפע פרנסה וכל טוב, ע"י שני השמות הנ"ל המרומזים שם.

ונראה לתת טעם מדוע מקרא מגילה מועיל להשפיע פרנסה טובה, וזאת על פי מה שכתב הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מדזיקוב בספר אמרי נועם (חלק ג ד"ה אמרו דף סב ע"א) לבאר על פי תורת הנסתר שכל הקורא את המגילה כהוגן ובכוונה כראוי, מתקן את מה שפגם בטומאת קרי שהיא טומאה חמורה היוצאה מגופו. ע"ש. וכן כתב הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב בספר עטרת ישועה (ד"ה בפסוק דף קיב ע"ב) שתיקנו חכמים את נוסח הברכה "על מקרא מגילה", שעל ידי קריאת המגילה מתקנים טומאת קרי. ע"ש. וכ"כ בספר תפארת שלמה מרדאמסק (ד"ה אשר קדשנו דף פה ע"ד), ש"על מקרא מגילה" בגימטריא ש"י ק"ל, להורות שעל ידי קריאת המגילה מעלה את כל ניצוצי הקרי שנפלו, ומתקן את כל המאה שלושים שנה שאדם הראשון פרש מאשתו ויצא ממנו טיפות קרי. כיעו"ש. וכן הרה"ק רבי ישראל דוב

מווילעדיניק בספר שארית ישראל (שער הזמנים שער ב לפורים ד"ה אף דף ט ע"ג) וז"ל: בקריאת המגילה יש תיקון לכל הגילויים גילוי עריות ח"ו. עכ"ל.

לכן מקרא מגילה שמתקן את פגם הברית המביא עניות לאדם, יועיל להשפיע פרנסה טובה עלינו.

והנה כתב הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר בספרו מעיל צדקה (סימן אלף תרנב) שמי שהוציא זרע לבטלה בשוגג, יועיל לו לתקן על ידי שיתן צדקה, אבל אם עשה כן במעל ובמזיד לא יועיל לו. ע"ש. אולם כתב הרה"ק רבי שלמה הכהן מרדאמסק בספר תפארת שלמה (ד"ה והיה דף פה ע"ד) שמעלת נתינת הצדקה בפורים הוא תיקון לחטא שפיזר ניצוצות הקדושה, וכמו שנאמר בתהילים (ק"ב, ט') "פיזר נתן לאביונים", שאם ח"ו פיזר את ניצוצות הקדושה, תיקונו יהיה על ידי שיתן לאביונים. ולכן תיקן מרדכי ביום הזה מצות מתנות לאביונים, כי עצם היום הזה מסוגל להוציא את הניצוצות המפוזרות ועשוקות בכבלי ברזל. ע"ש. ואולי לפי דבריו נתינת צדקה ביום פורים תועיל לתקן אפילו אם חטא במזיד ח"ו.

וכתב רבינו יוסף חיים מבבל זצוק"ל בעל הבן איש חי שיש להדליק נר לכבוד מרדכי הצדיק שזכותו תגן בעדנו והיה נוהג הרב הנ"ל לומד אחר קריאת המגילה עשרים וארבע פעמים ברוכה אסתר ומאה ועשרים פעם ברוך מרדכי כי יש סגולה בדבר שנשמתם הטהורה תגן עלינו ולא דוקא מיד אחר קריאת המגילה אלא אפשר לומד זאת כל אחד בביתו בישוב הדעת.

גודל מעלת לימוד התורה בפורים:

דבר נפלא כתב בספר חיים שנים ישלם להגה"ק רבי שמואל ויטאל ז"ל על שו"ע סי' תרצ"ו שכתב לבאר דברי הרמ"א: וטוב לעסוק בתורה מעט קודם שיתחיל הסעודה, וסמך לדבר: "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", ודרשינו אורה זו תורה קודם שמחה. ונלע"ד כי יש טעם אחר גם כן עם מה שאמר הכתוב "אם לא בריתי יומם ולילה" והיא התורה "חוקות שמים וארץ לא שמת", וביום פורים רובא דעלמא עסוקים בצדקה ובמאכל ובמשתה ואין מי שיעסוק בתורה ולכן אשריו ואשרי חלקו מי שיקבע קביעות אחד שעה אחת או שתי שעות לעסוק בתורה ויכוין לכונן העולם בעסק תורתו. עכ"ל.

ומקובל שהרבי מקוצק אמר פעם לחסידיו על חתנו הגאון הצדיק רבי אברהם מסוכטשוב בעל אבני נזר: התדעו למה זכה הרב מביאלא לבן כזה? פעם אחת אירע בפורים שכל הצדיקים ולומדי התורה כולם עסקו בדיוק בזמן אחד במצות היום של סעודת פורים, ולא נמצא בכל העולם אף אחד שילמד תורה באותה שעה, זולת הרב מביאלא שישב אז ולמד. ונעשה בשמים רעש גדול מזה כי אלמלא הוא היה כל העולם עומד באותה שעה בלי עסק התורה למטה, ולכן נתנו לו מתנה זו שיהיה לו בן שיאיר את העולם בתורתו וקדושתו.

ומה"ט כתב בדרשות החת"ס (ח"א דף ר"ה) הטעם שתקנו קריאת המגילה פריזים ומוקפין ב' ימים שונים, שלא רצו מרדכי ואסתר שיהיה יום אחד אשר כל ישראל אוכלים ושמחים ומתבטלים מתורה ומצוות, ע"כ קבעוהו לפורים באופן שיומו של הפרזות אינו כיומו של המוקפות, נמצא כשאלו שמחים ומשתכרים אלו עוסקים בתורה. עכ"ד. ובמקום אחר כתב החת"ס (דרשות ואגדות חת"ס כת"י עמוד רמ"ה): קבלתי מרבי מענדלי ליליג זצ"ל שהיה רב בבה"מ דק"ק פפד"מ, שקיבל מהגאון בעל שב יעקב, שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן עוה"ב כך קבלתי. והאריך שם בטעם הדבר.

סעודת חג פורים:

כתב בספר מדרש אליהו שמעתי מרבי הקדוש זלה"ה שביום פורים מכפר הקדוש ברוך הוא עוונותיהם של ישראל כיום הכיפורים, וההבדל הוא שיום הכיפורים עיקרו נתקן בעבור חטא העגל שנגרם על ידי אכילה ושתיה, כמו שכתוב "וישב העם לאכול ושתו ויקומו לצחק", לכן בדין הוא שיתענו כנגד מה שאכלו ועל ידי זה יתכפרו. לא כן פורים שהישועה נמשכה על ידי שעם ישראל התענו, לכן בדין הוא שאכילה ביום זה תיחשב להם לכפרה. והוא על דרך שאמרו חז"ל (ברכות ח:): כל האוכל ושותה בתשיעי ערב יום הכיפורים, כאילו התענה תשיעי ועשירי. נמצא שכשם שיש כפרה בתענית כך יש כפרה על ידי אכילה ושתיה.

ויש ענין להאריך על שולחנו לאכול ולשתות יין, שכותב המחזור ויטרי (סימן תס"ה) שמי שמאריך בשולחנו, מן השמים ימלאו את כל משאלות לבו שיבקש. ובספר שער יששכר (חודש אדר מאמר ימי ששון אות כ"ז) כתב שזמן סעודת פורים מסוגל שתקובל בקשתו של כל יהודי, ונתן רמז לכך מהפסוק במגילת אסתר (ה' ו'): "ויאמר המלך לאסתר

במשתה היין מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש", "ויאמר המלך" מלכו של עולם יתברך שמו "לאסתר" כנסת ישראל, "במשתה היין" בסעודת פורים, "מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך וגו'" כי בזמן זה ממלא הקב"ה כל משאלות לבנו לטובה.

מסופר על רבינו יוסף חיים הבן איש חי, שהיה נוהג בחג פורים לאכול חמשה עשר מינים של מאכל ולשתות חמש עשרה כוסות של יין. כיצד עשה היה מסדר לפניו חמש עשרה כוסיות קטנות של יין ואז היה שותה אותם, ואמר שיש סוד בדבר וכך היה אומר אכילה הם אותיות אכל י"ה מכאן רמז לאכילת חמשה עשר מינים של מאכל, וכן שתיה אותיות שתה י"ה מכאן רמז לשתיית חמש עשרה כוסות יין.

וכתב רבינו האר"י הקדוש זיע"א שביום פורים ממשיכה ההארה של מרדכי על כל עם ישראל שנאמר "והימים האלה נזכרים ונעשים" ואמר על כך רבי חיים ויטאל שאותה הארה ממשיכה על האדם על ידי הסעודה כשנעשית לפני חצות היום. כמו כן כתב השל"ה הקדוש שכל מי שיקדים לעשות הסעודה הרי זה משובח ושיש לעשות הסעודה עוד בשחרית שהרי סעודה זו כנגד סעודת אסתר וכן נהג הרש"ש והגר"א (עיין בכף החיים תרצ"ה ס"ק כ"ג).

ומי שעושה סעודה אחר חצות היום הרי שהמנהג הוא להתפלל מנחה לפני סעודת פורים כמובא ברמ"א סי' תרצ"ה ב' וכך נמצא כתוב במכתב מר' צבי הירש מזידיטשוב זיע"א וזה לשונו "ובקשתי שתשמחו ותשישו בשמחה כימי הפורים האלה, וכל השותה בפורים כאילו מתענה משבת לשבת".

וכ"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א בסעודת פורים תשע"א אמר: ידוע מה שכתב במחזור ויטרי בחומרא יתירה שלא לשתות מים בפורים, לכן לעצמי אני נוהג שלא לשתות מים אלא לאחר ברכת המזון.

ומן הראוי לציין את מה שכותב בספר מאור ושמשי (פרשת ויקהל) להקפיד שלא לתת את המשלוח מנות בזמן שעושה את סעודת פורים, אלא כל אחד יעשה בזמן אחר, וכמו שמצינו במסכת שבת (דף י.) שזמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד מפני שהיחודים שנעשים בעולמות העליונים המה מיוחדים לכל מצוה ומצוה, ולא ראי זה כראי זה, שהדבר הנפעל על ידי התפלה אינו היחוד שנפעל על ידי התורה ואי

אפשר לערבב היחודים של זה בזה, ולכן גם כן בפורים זמן המשלוח מנות וזמן הסעודה אינם ביחד מטעם זה.

בספר האיר המזרח (ח"א פרק ב') מביא מעשה על הגאון רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל המכונה "הסבא קדישא", שהיה תלמיד חכם אחד שעברו שנים רבות מנישואיו ולא נפקד בבנים, עד שרצה לגרש את אשתו והלך אל בית הדין כדי שיסדרו בעבורו את הגט פיטורין, אך לא הסכימו בית הדין שיגרש את אשתו. יעצו לו מכיריו שילך אצל מהרש"א אלפנדרי, ויבקשו שיצוה על בית הדין שיסדרו עבורו גט, הלך הת"ח ההוא אצל מהרש"א אלפנדרי וסיפר לו את הדברים, ענה לו הרב, תבוא אלי בפורים, וכן עשה. והגיע אליו בפורים עם משלוח מנות, נתן לו המהרש"א אלפנדרי לשתות שיריים של יין מכוסו וביקש ממנו שיתן גם לאשתו שתשתה ואמר לו, תבטחו בה' שתושעו בזרע של קיימא ולא תצטרכו להיפרד וכן היה לתקופת הימים ילדה אשתו בן מברכת הצדיק.

וגילו ברעדה:

פורים בגימטריה 336 כמנין "וגילו ברעדה", ללמדנו שיש לשמוח ולגיל והעיקר שלא תהיה קלות ראש אלא לגיל ברעדה. ודורשי רשומות אמרו "מחייב איניש לבסומי בפוריא", בסומי ראשי תיבות: סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי כלומר שלא יקל אדם ראשו על ידי שכרות פורים, אלא צריך שיהיה בבחינת "וגילו ברעדה" בפחד ובמורא (זר זהב).

ונסיים במה שמביא המעם לועז (על אסתר פרק ט"ו הלכות פורים קטן ד"ה ולכן דף רעב) בשם המגן אברהם וז"ל: וכל מי שמקיים מצוות הפורים כראוי בכל הפרטים והדקדוקים, זוכה לאריכות ימים לו ולבניו. עכ"ל. ה' יזכנו.

בברכת פורים שמח

ושנזכה לכל ההשפעות הקדושות שרצון אבינו שבשמים להשפיע על כל יהודי ויהודי ביום הגדול והנשגב יום הפורים, הן ההשפעות הרוחניות והן ההשפעות הגשמיות, ונזכה להתקדש בקדושת מרדכי ואסתר, וימחה שמו של עמלק מחיית עולם, ויתגלה אורו של משיח ויתקיים בנו "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל", אמן ואמן.